

De wilde kat: meer dan welkom!

De wilde kat *Felis silvestris*, ook wel Europese boskat genoemd, is de voorouder van onze huiskat. Wilde katten kunnen gemakkelijk worden verward met wildkleurige 'cyperse' huiskatten. Tot en met de Romeinse tijd (tot ongeveer 400 na Chr.) kwam dit bijzonder mooie dier met zekerheid in 'de Nederlanden' voor. Sinds die tijd zijn we het spoor van de wilde kat bijster. Vanaf halverwege de vorige eeuw duiken er geruchten op over een mogelijke aanwezigheid in Nederland. In 1999 werd een dode wilde kat gevonden bij Groenlanden, in de buurt van Nijmegen. In vervolg daarop is een wetenschappelijk onderzoek gestart, of het bij dit soort vondsten om echte wilde katten ging. Het resultaat: enkele wilde katten hebben Nederland bereikt!

Maar is Nederland wel klaar voor de comeback van de wilde kat?

Mogelijkheden in Nederland

Momenteel houden de dichtstbijzijnde populaties zich op in de uitgestrekte bosgebieden ten zuid-

Jonge wilde kat. Foto: Rollin Verlinde

zuidoosten van Nederland. In de Eifel, de Ardennen en in oostelijke richting, het gebied tussen de Weser en het Harz-gebergte. De populaties in die gebieden groeien, zelfs zodanig dat een deel van de wilde katten gedwongen wordt aan de rand van de bossen of in meer open gebied te gaan leven.

De zogenoemde robuuste verbindingen, onderdeel van het toekomstige ecologisch netwerk van Europa PEEN (Pan-Europees Ecologisch Netwerk), waarmee men in de toekomst verbindingzones met de Nederlandse natuurgebieden wil realiseren, vergroten de kans dat zwervende wilde katten op zoek naar een territorium zich weer in Nederland gaan vestigen. Het zuidoostelijke deel van Nederland heeft voldoende voor hen geschikte habitat, zowel bosgebied als iets opener terrein met dekking door kleine bosjes en struikgewas. Ook de Veluwe zou een geschikt terrein zijn voor deze schuwe, behoedzame jager.

Negatieve aspecten

Het kan zijn dat men bij de komst van de wilde kat vreest voor een vergroting van de, al dan niet reële, schade die aan de fauna wordt toegebracht door verwilderde (huis)katten *Felis catus*. Daarbij moet worden opgemerkt dat het hier regelmatig onze huiskatten betreft, die overdag voor het raam in 't zonnetje liggen en 's nachts op avontuur uitgaan. Of zwervkatten die in het buitengebied van de stad hun territorium hebben. Ook zijn er de echte verwilderde huiskatten die een afgezonderd leven leiden en in de natuur (over)leven. De aanwezigheid van de wilde kat kan mogelijk schade aanrichten in populaties kleine dieren, zoals knaagdieren en amfibieën. Ook kan de wilde kat, net als de verwilderde huiskatten, voedsel weggapen van roofdieren, zoals de vos, marterachtigen en roofvogels.

Mogelijk vreest men ook voor hybridisatie van de wilde kat met de verwilderde huiskat. Of kruisingen op langere termijn succesvol en van invloed zijn, is een vraag waar de onderzoekers zich nog mee bezig houden.

Positieve kanten

De wilde kat heeft van oorsprong in ons land geleefd en kan als verrijking van onze fauna gezien worden. Als de wilde kat zich hier voor langere tijd,

De wilde kat is groter en robuuster dan onze huiskat en weegt 5 à 10 kg. Het haar is langer, vooral op de staart, daardoor oogt de staart dikker en ronder dan die van de huiskat. Hij wordt gekenmerkt door 3 tot 5 zwarte ringen en een zwarte stompe punt. De kat heeft een grijs tot geel/grijs en bruinige kleur. Vanaf zijn kop tot over zijn rug loopt een zwarte (soms grijzige) streep die eindigt op de staart. Meestal lopen er vanaf de rug richting buik (dwars)strepen over het lichaam. Wilde katten kunnen gemakkelijk worden verward met wildkleurige 'cyperse' huiskatten. Natuurlijk zijn vele variaties in de kleurstelling en scherpste van de tekeningen mogelijk. In de schemering en 's nachts jaagt hij op kleine zoogdieren. Ongeveer 90-95% van zijn dieet bestaat uit allerlei muizensoorten. Voor het overige staan grotere zoogdieren zoals eekhoorns en konijnen op zijn menu, maar ook vogels, vissen, kleine reptielen, amfibieën en insecten. De wilde kat leeft voornamelijk solitair in een dichtbegroeid bosrijk gebied. Afhankelijk van de kwaliteit van het gebied, is het territorium ongeveer 3 t/m 10 km² groot. Overdag rust hij op beschutte plaatsen, zoals boomholtes, verlaten konijnenholen, dassenburchten, rotsspleten etc. In het wild bereiken ze een leeftijd van 3 tot 7 jaar.

minimaal 10 jaar, vestigt en gaat voortplanten, kunnen we volgens de criteria van het ministerie van LNV spreken van de eerste wilde katachtige soort in Nederland. Dat zou een bijzondere en verheugende gebeurtenis in onze 'faunageschiedenis' zijn. Het biedt Nederland een mooie gelegenheid om bij te dragen aan de uitbreiding van het leefgebied van de wilde kat en daarmee aan het voortbestaan van deze soort in Europa. Voor het soortbehoud is het goed als de populaties de mogelijkheid hebben toe te nemen en de verschillende populaties zich over een groter gebied kunnen verspreiden. Ook is het beter als de verschillende populaties met elkaar in contact komen te staan, zodat uitwisseling van genetisch materiaal mogelijk wordt. Dat zou het geval zijn als de wilde katten zowel uit zuidelijke als uit oostelijke richting ons land binnenkomen. De populaties daar zijn gezond, groeien gestaag en er zijn weinig tot geen meldingen van overlast.

Voor zoogdier- en natuurliefhebbers is het een leuke bijkomstigheid en een uitdaging om wilde katten in hun natuurlijke omgeving waar te nemen. Maar voordat de wilde kat zich hier duurzaam kan vestigen is er méér nodig dan de constatering dat er voldoende geschikt biotoop is.

Jacht

De wilde kat is, in tegenstelling tot de verwilderde huiskat, een beschermde diersoort. Hij is opgenomen in de Flora- en faunawet en in de Habitatrichtlijn. Dit laatste houdt in dat deze soort van communautair belang is en strikt beschermd dient te worden. Het doden van de wilde kat is dus niet toegestaan en gevangen exemplaren moeten meteen worden losgelaten. Omdat de wilde kat een solitair levend dier is, zullen de eerste zwervende exemplaren die zich op Nederlands grondgebied begeven niet veel kans van overleven hebben. Veelal zullen ze worden aangezien voor verwilderde huiskatten die als exoten worden beschouwd en juist wél mogen (en soms moeten) worden afgeschoten of gevangen.

Wilde kat in de winter. Foto: Rollin Verlinde

Omdat het verschil tussen de twee soorten op afstand moeilijk valt waar te nemen, is het noodzakelijk dat jagers bij twijfel niet schieten maar proberen een goede indruk van het dier te krijgen. Naast de uiterlijke verschillen is de manier van (voort)bewegen en het gedrag anders. D.m.v. sporen, prenten, foto's en video's kan hierover voorlichting gegeven worden. Het zou fantastisch zijn als jagers zich daarin zouden willen verdiepen en bij een ontmoeting met een verdachte roofkat nog eens goed zouden kijken welke kattensoort ze op de korrel hebben.

In plaats van afschieten, zou het verplicht moeten worden verwilderde huiskatten te vangen, zodat determinatie van de dieren mogelijk is. Een prachtig voorbeeld van de uitvoering van een dergelijk vangbeleid is te lezen in *Zoogdier 2006-17(2)*, 'Een wilde kat in huis'.

Conclusie

Zonder aanpassing van de jacht op verwilderde huiskatten heeft de wilde kat in Nederland waarschijnlijk weinig kansen. Nu er wilde katten in Nederland zijn waargenomen zou het goed zijn als jagers zich van de verschillen met de huiskat op de hoogte stellen en bij twijfel niet vuren. Voor de natuurliefhebber is dit een mooie tijd om naar de wilde kat te speuren.

Belangrijk is dat er meer informatie over de wilde kat bekend gemaakt wordt, bijvoorbeeld in de vorm van een brochure die bij informatiecentra als VVV, bezoekerscentra van natuurgebieden en door de Zoogdierverseniging VZZ verstrekt kan worden.

Mocht u de unieke gelegenheid krijgen een echte wilde kat te spotten: probeer duidelijke waarnemingen te verkrijgen, maak zo mogelijk foto's en meld het de VZZ.

Cornelia Godschalk
Studente Diermanagement, Van Hall Larenstein
cgodschalk@home.nl

Een uitgebreid verslag van het in de inleiding genoemde onderzoek, 'The wild cat finally recorded in the Netherlands', is te lezen in Lutra 48(2); het is ook te downloaden van www.vzz.nl.